

Dominál a dizájn

**A SZÓRAKOZTATÓ ELEKTRONIKÁBA –
AHOGY AZ ÉLET MÁS TERÜLETEIRE IS – BETÖRT A DIVAT.**

A nyolcvanas évek végén, és a kilencvenes évek elején a Bang & Olufsen dán cég jelentős sikereket (és árbevételt) ért el a szórakoztató elektronikai piacon olyan termékekkel, amelyek belső felépítésüket tekintve nem különböztek jelentősen más gyártók igényesebb termékeitől, de kivitelüket, szolgáltatásait tekintve jelentősen elütöttek azoktól. Elegáns vonalvezetés, kiváló minőségű és megmunkálású burkolatok – ezeket nyújtotta a B&O. És ennek a többletnek meg is kérte az árát.

A B&O megelőzte korát, de napjainkra igencsak szorongatott helyzetbe került. A nagy multinacionális gyártók is felismerték, hogy az emberek nem akarják lakásukat szögletes, unalmasan fekete vagy szürke dobozokkal telezsúfolni, vagy például egy nagydarab szögletes távvezérlőn a 120 gombból a megfelelőt megtalálni, ennek következtében ma már a tömegtermelésnek is szerves részét képezi a „dizájn”, az ergonómia.

Nagyot tévedünk azonban, ha azt gondoljuk, hogy a formaterv kimerül abban, hogy egy berendezés jól néz ki. A „dizájnolás” ennél sokkal többet jelent: egyediséget, különbözőséget.

Ha a történelem folyását megfigyeljük, észrevehetjük, hogy az egyén - mint önálló szuverén létező – egyre nagyobb jelentőségre tesz szert. Szeretnénk azt, ha a körülöttünk lévő, különösen a birtokunkban lévő dolgok kifejeznének ebből a belső lényből – kicsit talán túlegyszerűsítve: izlésünkből – valamit. Olyan dolgokat szeretnénk, amelyek harmonizálnak érzéseinkkel, amelyeket szépnek találunk, amelyek kézbe simulnak, de mindenképpen kényelmesek, amelyek valahogy a mi meghosszabbításaink, kiterjesztésünk. Ez a trend persze

nem csak a szórakoztató elektronikában jelentkezik. Bármerre nézünk, mindenhol élénk kerül: autókban – és autókban –, lakberendezésünkben, bútorkészítésünkben, karóráinkban, szemüvegkereteinkben, hajviseletünkben. Nem akarunk egyformák lenni. Egyediek szeretnénk lenni.

Hadd szemléltessük egy példával a formatervezés előretörését a szórakoztató elektronikában. A házimozik egyik legkritikusabb pontja a hangszugárzó. Két szempontból is. Egyrészt azért, mert ha nem hagyjuk figyelmen kívül a fizika törvényeit, a megfelelő mennyiségű basszus elérése érdekében nagy méretű hangszórókat és dobozokat kell alkalmaznunk. Ha megfigyeljük a hatvanas-hetvenes évek hangszugárzó csúcsmodelljeit, azt látjuk, hogy a legnagyobbak akár Drakula gróf koporsójának is beillettek volna, és olyan szögletesek voltak, hogy geometria órán tökéletesen szemléltethették volna a téglalapot. A legtöbb doboz fatapéta mintázatú pozdorjából készült, és a legnagyobb cégek négy-öt típust is forgalmaztak (!) egy időben.

Hogyan módosult ez napjainkra? A hangszugárzó gyártók – a jelenkor elvárásainak megfelelően – sokfajta komplett házimozikhoz is használható hangszugárzó szettet forgalmaznak, melyek általában legalább két-három fajta burkolattal készülnek. Egyes cégek kívánságunk szerint legyártják nekünk a kívánt színben, adott minta alapján.

Ezek a trendek azonban nemcsak a hangszugárzók terén jelentkeznek. A televíziók, a videokamerák, a hordozható berendezések (Walkman), mikró és mini tornyok választéka is egyre bővül. A vezető gyártók már évente dobják piacra új kollekcióikat, amelyeknél sokszor csak a készülékház kivitele változik. A berendezések burkolatában egyre több az üveg, a fa és a fém, a színválaszték is egyre szélesebb. A tavalyi évben a Philips például forgalomba hozott egy olyan televízió

családot, mely kívülről valódi bőrbe burkolódik. Barna és sötétkék színben.

Több cég lehetővé teszi berendezéseiben modul rendszerű bővítések elhelyezését. A készülékek igyekeznek a felhasználók legszélsőségeiből igazodni, úgy, hogy a használathoz lehetőség szerint minél kevesebbet kelljen foglalkoznunk extra ismeretek megszerzésével. Ennek következtében egyre több helyen találkozhatunk nagy méretű kijelzőkön vagy képernyőn keresztül használható menürendszerrel, érintőpanelel vezérléssel. A távvezérlők egyre ergonomikusabbak lesznek, így egyre kevésbé kell keresgelnünk rajtuk a gombokat, amelyekből a menüs vezérlésnek hála amúgy is kevesebb van szükség.

A legszembetűnőbb változások talán a képmegjelenítők terén mutatkoznak. A jelenlegi képcsöves televíziók tekintélyes terjedelműek és súlyúak. Képmegjelenítési elvük a hatvan-hetven évvel ezelőtt indult televíziós szabványokhoz igazodik. Ezzel szemben a napjainkban egyre nagyobb népszerűségnek örvendő plazmakijelzők és LCD megjelenítők digitális elven működnek, mélységük mindössze pár centiméter. Súlyuk az azonos képátviteli képcsöves berendezéseknek mindössze töredéke.

Bár a plazma és az LCD megjelenítők futurisztikus technológiájukkal, egyre elérhetőbb árukkal és pompás lapos formáikkal igen vonzóak lehetnek mindenki számára egy dolgot nem árt,

ha szem előtt tartunk. A lapos kijelzők képminősége ma még nem hasonlítható össze a képcsöves készülékekével. Sem a plazma, sem az LCD nem közelíti meg a katódcsöves készülékeket, és aki mást mond, vagy hazudik, vagy valami gond van a szemével. Ennek ellenére a sík képernyők iránti vágy olyan nagy, hogy még a képcső-fanatikusok is a hagyományos technológia nem túl távoli halálát jósolják.

A legtöbb gyártó azon töpreng, hogy folytassa-e a képcsöves készülékek gyártását. A számítógép monitorok terén az idén megszűnt a 15 collos – 35 cm-es – modellek gyártása, ebben a kategóriában már csak LCD kapható. Idén karácsonyra a 81 centis plazmakészülékek ára versenyképes lesz a képcsöves modellekével. Mi fogja vezetni a piacot: a képminőség vagy a képernyő lapossága?

A szórakoztató elektronikai piacon mutatkozó trendeknek még egy fontos mozgatórugója van. Napjainkra jelentős mértékben felerősödött a női vásárlóerő. Ez kétféleképpen is jelentkezik. Egyrészt az egyedülálló hölgyek is nyitottabbá váltak a technológia iránt, és már nem feltétlenül egy férfitől kérnek tanácsot, ha szeretnének maguknak valamit. Másrészt a házasságban vagy tartós párkapcsolatban élő hölgyeknek is egyre nagyobb beleszólása van a nagyobb értékű vásárlásokba. Nyugat-európai felmérések azt mutatják, hogy nagyobb értékű vásárlásoknál a végső döntést több mint 80 százalékban nők hozzák meg, és nem a férfiak. Márpedig a hölgyeket nem az érdekli első sorban, hogy egy adott berendezés mit „tud” technikai paraméterek tekintetében, hanem hogy mennyire fogja elrontani a lakás nagy gondtal berendezett belső terét. És legyünk őszinték: nincs igazuk?

